

Vrouw is niet per manifest vanzelf gelijk

Politiek, economie en oorlog bepalen mede de positie van de vrouw. Halve analyses in een kettingbrief veranderen daar niets aan, betoogt **Miriyam Aouragh**.

Onlangs verscheen een oproep met een feministisch wenselijkstje aan de nieuwe formatrice. Het kan op het eerste gezicht een goed initiatief genoemd worden, immers: alle beetjes verzet tegen armoede en vooral de feminisering van armoede helpen, toch? Maar als we de politieke context en de afzenders – de brief is onder meer door Elsbeth Etty, Cisca Dresselhuys en Neelie Kroes ondertekend – in beschouwing nemen, moeten een paar kanttekeningen bij deze brief worden geplaatst.

Waar het eerste deel nog veelbelovend is door de kritische zelfreflectie over het zogenaamde voltooide westerse emancipatie, valt vervolgens op waarover het vooral *niet* gaat in deze brief. De kritische noot plaats ik nu vooral bij het kopje 'internationale solidariteit'. Daar durven de opstellers duidelijk niet de kern te raken van het probleem: de stagnerende positie van vrouwen in 'derde wereld'- en 'moslimlanden'. Wat wel wordt genoemd, is een slap aftreksel en een compromis waarover we het allemaal allang eens zijn.

Vaststaat dat het bestrijden van aids, mishandeling, seksuele uitbuiting en achterstelling van vrouwen hoog op de internationale agenda moet staan, ik juich dit toe. De hoeveelheid digitale kettingbrieven, manifesten en publieke verontwaardigingen van BN'ers, getuigen van de brede maatschappelijke acceptatie hiervan.

Maar van de opstellers van een politiek Manifest aan de regeringsformatrice mag, aan het einde van 2006, verwacht worden dat de analyse en de eisen dieper reiken. Veel vrouwen kunnen hun emancipatiestrijd niet voortzetten vanwege oorlog, ziekte en dood. Zij kampen met de gevolgen van oorlogen en strijden voor lijfbehoud. In landen als Irak, Palestina en Libanon is de vrouwenemancipatie door oorlog en bezetting zware klappen toegebracht. Deze vrouwen strijden niet langer primair voor gelijke rechten voor man en vrouw, zij strijden voor het in leven blijven van hun familie en vrienden, man én vrouw.

Het neoliberalisme vierde met name het afgelopen decennium hoogtij; de kloof tussen arm en rijk is nog nooit zo groot geweest en wereldwijd leidt de drang naar hegemonie en winst tot nog meer oorlog. Om het voor ons allemaal acceptabeler te maken, zou er sprake

zijn van botsende culturen: van Oost tegen West, van christendom/jodendom versus islam. Progressieve betrokkenen, man en vrouw, moeten laten zien dat het niet gaat om oorlog en tweedeling op basis van culturele waarden, maar om een 'oorlog van belangen'.

Het is duidelijk dat bij de handel in vrouwen, zij niet worden geslachtofferd vanwege een abstracte notie die 'hun cultuur' is gaan heten. Wanneer Ayaan Hirsi Ali spreekt over 'gendercide', krijgt ze veel bijval, sterker nog, ze wordt in het manifest als autoriteit geciteerd. Maar nota bene zij is iemand die deze 'gendercide' verklaart uit de opvatting dat achterstelling en mishandeling van vrouwen inherent is aan 'de' islamitische cultuur en theologie. Zij verzuimt daarbij de internationale context, de neoliberale globalisering, en de export van oorlog te benoemen.

Vrouwen als Meulenbelt, Ghosh, Saharso, Essed, en Wekker maakten in Nederland al eerder, en nog steeds, zeer terecht een punt van de onmiskenbare rol van politiek, economie, racisme en uitsluiting bij de mogelijkheden voor vrouwenstrijd en voor collectieve zelfemancipatie. Deze analyses lijken steeds minder te worden gehoord.

Emancipatie in Nederland lijkt in de tekst van het manifest verworden tot een individuele economische strijd – of tot internationaal medelijden. Maar de strijd voor structurele sociaal-economische gelijkheid, voor de meerderheid van vrouwen én mannen, buiten de kleine VVD en topzakenvrouwenkringen, is andere koek. Zelfs een kopje 'internationale solidariteit' niet compenseren: symptoombestrijding is in deze weliswaar moreel bevredigend, maar uiteindelijk nutteloos.

We moeten zowel de wortels van vrouwenonderdrukking als de structuren die ongelijkheid in stand houden, proberen te veranderen. Daarbij hoort het ook dit soort Manifesten te bekritisseren. Wie van de gelijke behandeling van man én vrouw overal in de wereld een serieuze kwestie wil maken, moet in de analyse dieper graven en op basis daarvan alternatieven aanreiken.

Daarom roep ik op tot herziening en een alternatief en kritischer manifest, één waarin oorlog en de uitwassen van neoliberale globalisering duidelijk worden benoemd en bekritiseerd.

Met halve analyses houden we niet alleen de kaders in stand, we houden ook onszelf voor de gek. Want met een vinkje bij onze naam onder een manifest geven we ook nog eens legitimiteit aan de ideologieën die die basis van deze kaders bepalen.

Miriyam Aouragh is antropologe aan de Universiteit van Amsterdam, en medeorganisator van de Oorlog & Vredeconferentie in Felix Meritis op 29 november j.l.